

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Trafikverket

781 89 Borlänge

Uppdrag att samordna statliga myndigheters arbete med transportsektorns klimatomställning

Regeringens beslut

Regeringen ger Trafikverket i uppdrag att övergripande samordna berörda statliga myndigheters arbete för transportsektorns klimatomställning. Fokus ska vara samordning av arbete inom befintliga ansvarsområden som bidrar till att de av riksdagen beslutade klimatmålen och Sveriges åtagande inom ansvarsfördelningsförordningen (ESR) nås med sikte på att transportsektorn når i princip noll växthusgasutsläpp senast 2045. Trafikverket får även vid behov lämna förslag på hur hinder för omställningen kan undanröjas.

I uppdraget ingår att identifiera möjliga samordningsvinster och genom samordning effektivisera myndigheternas arbete med omställningen, undvika dubbelarbete samt identifiera eventuella områden där ingen myndighet arbetar med transportsektorns omställning men där myndigheterna ser ett sådant behov.

Vidare ingår det i uppdraget att samordna berörda statliga myndigheters arbete med att identifiera hinder för och främja transportsektorns omställning samt vid behov lämna förslag på hur hinder för omställningen kan undanröjas. Förslagen ska inkludera en bedömning av kostnaderna för myndigheternas insatser och hur dessa bidrar till måluppfyllelse specifikt avseende klimatmål och ESR-åtagande och därutöver även översiktligt för de transportpolitiska målen i sin helhet för föreslagna åtgärder. Där så är relevant ska förslag även inkludera en bedömning av hur förslagen påverkar företagens regelbörda och administrativa kostnader.

Trafikverket ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från Boverket, Energimarknadsinspektionen, Luftfartsverket, länsstyrelserna, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Statens energimyndighet, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Upphandlingsmyndigheten och Verket för innovationssystem. Vidare ska Trafikverket inhämta synpunkter från näringslivet.

Trafikverket ska löpande informera Regeringskansliet (Landsbygd- och infrastrukturdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Trafikverket ska senast den 31 december 2026 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygd- och infrastrukturdepartementet).

För genomförandet av den del av uppdraget som handlar om identifiering av möjliga samordningsvinster m.m. får Trafikverket under 2024 rekvirera högst 3 000 000 kronor från Naturvårdsverket. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur uppförda anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. anslagsposten 4, Klimatpolitiska handlingsplanen. Medel betalas ut en gång per år efter rekvisitioner som lämnas till Naturvårdsverket senast den 15 december 2024. Medel som inte har använts ska återbetalas till Naturvårdsverket senast den 30 december 2024. Regeringen beräknar att 1 000 000 kronor kommer avsättas för uppdraget för 2025 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

För genomförandet av övriga delar av uppdraget får Trafikverket under åren 2024 till och med 2026 använda totalt högst 10 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur anslagsposten 12.1, Planering, stöd och myndighetsutövning och de medel som beslutats för att genomföra informations- och kunskapshöjande insatser inom ramen för den nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033 (I2022/01294, m.fl.).

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har i skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) angett att den ser att samordningen av transportsektorns klimatomställning behöver stärkas. Vidare bedömer

regeringen i skrivelsen att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter behöver vara i princip noll senast 2045 för att Sverige ska kunna nå det långsiktiga klimatmålet om nettonollutsläpp. Regeringen konstaterar i skrivelsen att det bör ske i huvudsak genom en elektrifiering av transportsektorn, men även genom ökad användning av fossilfria drivmedel och ökad transporteffektivitet.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhälls-ekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa. Som en del av det klimatpolitiska ramverket finns ett riksdagsbundet etappmål för inrikes transporters växthusgasutsläpp som även är ett etappmål under det transportpolitiska hänsynsmålet. Målet innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter, utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010 (etappmålet för inrikes transporter).

Utsläppen från inrikes transporter utgör mer än hälften av Sveriges utsläpp inom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 av den 30 maj 2018 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) nr 525/2013, i fortsättningen ansvarsfördelningsförordningen ESR, och en tredjedel av Sveriges samlade växthusgasutsläpp. Transportsektorns klimatomställning är därför av avgörande betydelse för att kunna nå både Sveriges åtagande om att minska utsläppen inom ESR med 50 procent till 2030, jämfört med 2005, liksom Sveriges långsiktiga klimatmål om nettonollutsläpp senast 2045.

Transportsektorns klimatomställning spänner över ett stort antal myndigheters ansvarsområden, bl.a. ansvar för fordon, drivmedel, transportinfrastruktur, samhällsplanering, fartyg och flyg samt forskning och innovation. För att påskynda transportsektorns klimatomställning bör myndigheternas arbete samordnas. Klimatpolitiska rådet föreslår att samordningen av myndigheternas bidrag till transportsektorns klimatomställning bör stärkas (Klimatpolitiska rådet årsrapport 2022). Även Statskontoret har identifierat behov av tydligare samordning av myndigheternas klimatarbete på transportområdet (Statskontoret 2022:14).

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att Trafikverket bör ges i uppdrag att samordna relevanta myndigheters arbete för att ställa om transportsektorn till i princip nollutsläpp av växthusgasutsläpp senast 2045.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Martina Wikström

Kopia till

Finansdepartementet/BA, OU och SFÖ

Försvarsdepartementet/SSK

Klimat- och näringslivsdepartementet/E, KL, Me och Nm

Landsbygd- och infrastrukturdepartementet/BB, TM och TP

Boverket

Energimarknadsinspektionen

Luftfartsverket

länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Naturvårdsverket

Sjöfartsverket

Statens energimyndighet

Trafikanalys

Transportstyrelsen

Upphandlingsmyndigheten

Verket för innovationssystem